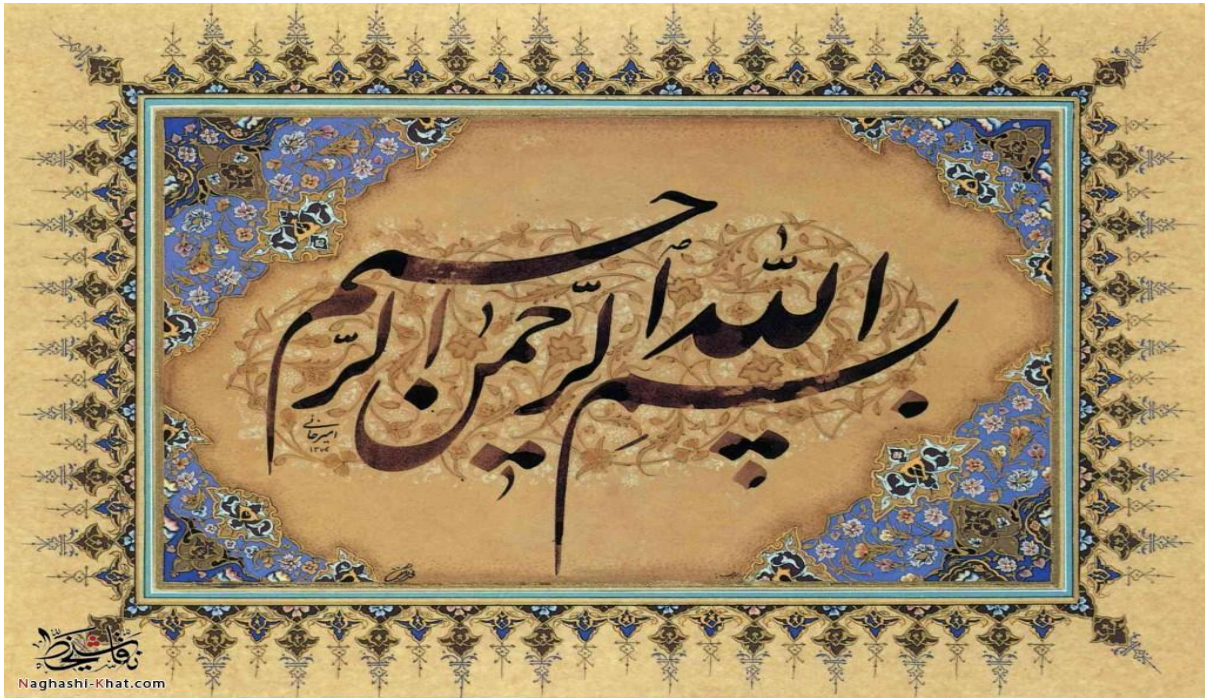

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به دانشگاه باقر العلوم علیه السلام می باشد

دانشگاه باقرالعلوم

دانشگاه باقرالعلوم علیه السلام

دانشکده فرهنگ، علوم اجتماعی و رفتاری

پایان نامه جهت اخذ درجه دکتری

رشته: فرهنگ و ارتباطات

عنوان:

بازخوانی منابع قدرت نرم مکتب اهل بیت علیهم السلام در ذخیره دانش نخبگان حوزه و دانشگاه

استاد راهنما:

دکتر حمید پارسانیا

استاد مشاور:

دکتر نعمت الله کرم اللهی

نگارش:

ابراهیم فتحی

شهریور 1396

دانشگاه باقر العلوم
(عصر خویش - عصر فطانت)

صور تجلسه دفاعیه رساله دکتری

با تأییدات خداوند متعال و با استعانت از الطاف حضرت ولی عصر (عج) جلسه دفاعیه رساله دکتری آقای ابراهیم فتحی دانشجوی رشته فرهنگ و ارتباطات به شماره دانشجویی ۸۹۲۷۴۱۱۵ با عنوان « بازخوانی منابع قدرت نرم مکتب اهل بیت علیهم السلام در ذخیره دانش نخبگان حوزه و دانشگاه » در تاریخ ۱۳۹۵/۱۰/۳۰ با حضور هیأت داوران در محل دانشگاه باقر العلوم علیه السلام برگزار گردید و براساس کیفیت رساله، میزان نوآوری، چگونگی دفاع و نحوه نگارش رساله، رأی نهایی به شرح ذیل اعلام می گردد.

قبول با درجه: « عالی » نمره با عدد: « ۱۷ » نمره با حروف: « نوزده »

○ غیر قابل قبول

امضاء	دانشگاه / مؤسسه	رتبه علمی	نام و نام خانوادگی	هیأت داوران
	دانشگاه باقر العلوم (ره)	دانشیار	حمید پارسانیا	استاد راهنما
	دانشگاه باقر العلوم (ره)	دانشیار	نعمت اله کرم الهی	استاد مشاور
	دانشگاه باقر العلوم (ره)	دانشیار	شمس اله مریجی	استاد داور
	دانشگاه باقر العلوم (ره)	دانشیار	عبدالحسین کلانتری	استاد داور

محمد مهدی راستگو
مدیر آموزش و تحصیلات تکمیلی

سید محمود موسوی
معاون آموزشی و فرهنگی

الف) قبول با درجه: عالی (۲۰-۱۹) بسیار خوب (۹۹-۱۸) خوب (۹۹-۱۷-۱۶)

ب) غیر قابل قبول

تقدیم به:

«کیچیک خانم» به من مکتب رفتن آموخت

پدرم به من راه کسب دانش آموخت

مادرم به پاس زحمت بی دریغش

و همسرم به پاس همراهی و محبت بی کرانش

تقدیر سپاس

با سپاس و ستایش از خدای جل و جلاله از باب «من لم یشکر المنعم من المخلوقین لم یشکر الله عزّ و جلّ» از استاد با کمالات و شایسته؛ حضرت حجه الاسلام و المسلمین جناب آقای دکتر حمید پارسانیا که با کمال سعه صدر زحمت راهنمایی این رساله را بر عهده گرفتند؛ از استاد صبور، جناب آقای دکتر نعمت‌الله کرم‌اللهی، که زحمت مشاوره این رساله را متقبل شدند. از زحمات حجه الاسلام والمسلمین دکتر کریم خانمحمدی یار و شفیق خود و مدیریت محترم کرسی گروه؛ و از اساتید فرزانه و دلسوز؛ آقایان حضرت حجه الاسلام والمسلمین دکتر شمس الله مریجی و دکتر عبدالحسین کلانتری که زحمت داوری این رساله را متقبل شدند؛ از همسرم که با عشق و معرفت، محیطی سرشار از آرامش و آسایش برای تحصیل من فراهم نمود. از فرزندانم حامد، شیما و اسراء فرشته آرام بخش جانم که صبورانه مرا همراهی کردند. کمال تشکر و قدردانی را دارم.

ابراهیم فتحی

چکیده

استقرار و استمرار نظام‌های سیاسی در عصر مردم‌سالاری به کاربست قدرت نرم و استعانت از منابع قدرت نرم وابسته است. در این عصر قدرت در دست کشورهایی است که توانایی لازم در بهره‌گیری از قدرت نرم در عرصه‌های ملی و بین‌المللی دارند، چراکه مقبولیت و مشروعیت نظام با بهره‌گیری از قدرت نرم همبستگی مستقیم و مثبت دارد و بالطبع با افزایش بهره‌گیری از قدرت نرم، میزان شکنندگی نظام کاهش و میزان پیشرفت و ارتقای نظام سیاسی افزایش می‌یابد. قدرت نرم از عناصر فرهنگی و اجتماعی سرچشمه می‌گیرد که از آن به‌عنوان منابع قدرت نرم یاد می‌شود و از عوامل اصلی در مشروعیت بخشی به‌نظام سیاسی به‌حساب می‌آید. قوام و پایداری نظام ایرانی_اسلامی همانند سایر نظام‌های سیاسی، تجهیز نخبگان حوزه و دانشگاه - به‌عنوان افسران قدرت نرم و تعلیم‌دهنده سربازان آن - عناصر قدرت نرم را می‌طلبد. از این رو پژوهش حاضر با روش کیو به دنبال پاسخ به این سؤال است که «منابع قدرت نرم اهل‌بیت در ذخیره دانش نخبگان حوزه و دانشگاه چیست؟». در این پژوهش فرهنگ، عقاید و ارزش‌های فرهنگی شیعه به‌عنوان منابع قدرت نرم از نظر اساتید دانشگاه‌های تهران و اساتید حوزه‌های علمیه قم مورد بررسی قرار گرفته است. اساتید مؤلفه‌های فرهنگی همچون «اصول‌الدین»، «انتظار»، «یقین و مراتب آن»، «ولایت فقیه»، «رفتارهای دین‌داری»، «استقامت»، «ایثار»، «ایمان» و «فروع‌الدین» را به‌عنوان منابع قدرت نرم اهل‌بیت^(ع) برشمرده‌اند. آماره‌های میانگین همه مؤلفه‌ها نشان می‌دهد اصول‌الدین به‌عنوان یکی از منابع قدرت نرم با نمره 75/4 در جایگاه اول و فروع‌الدین با نمره 54/8 در جایگاه نهم در بین مؤلفه‌های ذکر شده قرار دارد. علاوه بر آن در یک تحلیل عاملی اکتشافی جهان ذهنی نخبگان به 4 ذهنیت «ذهنیت توحیدی- عدالتی»، «ذهنیت تنبیهی- ارشادی»، «ذهنیت انتظار فرج و اعمال عبادی- سیاسی» و «ذهنیت عبادی» متفاوت تقسیم و معنی‌داری آن‌ها تأیید شده است.

کلیدواژه‌ها: «قدرت نرم»، «منابع قدرت نرم»، «منابع قدرت نرم شیعه» و «مؤلفه‌های فرهنگی منابع قدرت نرم

شیعه»

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات ----- 1

1-1- بیان مسئله ----- 2

1-2- ضرورت و اهمیت ----- 5

1-3- اهداف تحقیق ----- 7

1-3-1- هدف اصلی ----- 7

1-3-2- اهداف فرعی ----- 7

1-4- سؤالات تحقیق ----- 7

1-4-1- سؤال اصلی ----- 7

1-4-2- سؤال‌های فرعی ----- 7

فصل دوم: پیشینه و مفهوم شناسی پژوهش ----- **Error! Bookmark not defined.**

2-1- مقدمه ----- **Error! Bookmark not defined.**

2-2- پیشینه داخلی ----- **Error! Bookmark not defined.**

2-3- پیشینه خارجی ----- **Error! Bookmark not defined.**

2-4- نقد مطالعات پیشین ----- **Error! Bookmark not defined.**

2-5- مفهوم شناسی قدرت ----- **Error! Bookmark not defined.**

2-5-1- قدرت در لغت ----- **Error! Bookmark not defined.**

2-5-2- قدرت در اصطلاح ----- **Error! Bookmark not defined.**

2-5-3- قدرت از نگاه قرآن ----- **Error! Bookmark not defined.**

2-5-4- قدرت در علوم اجتماعی ----- **Error! Bookmark not defined.**

- Error! Bookmark not defined.** ----- 2-5-4-1 کار مارکس
- Error! Bookmark not defined.** ----- 2-5-4-2 برتراند راسل
- Error! Bookmark not defined.** ----- 2-5-4-3 تالکوت پارسونز
- Error! Bookmark not defined.** ----- 2-5-4-4 ماکس وبر
- Error! Bookmark not defined.** ----- 2-5-4-5 میشل فوکو
- Error! Bookmark not defined.** ----- 2-5-4-6 بوردیو
- Error! Bookmark not defined.** ----- 2-5-4-7 حمید مولانا
- Error! Bookmark not defined.** ----- 2-5-5-1 تعریف طبقاتی قدرت
- Error! Bookmark not defined.** ----- 2-5-6-1 تعریف کارکردی قدرت
- Error! Bookmark not defined.** ----- 2-5-7-1 تعریف قدرت به قابلیت
- Error! Bookmark not defined.** ----- 2-5-8-1 انواع قدرت
- Error! Bookmark not defined.** ----- 2-5-8-1-1 قدرت سخت
- Error! Bookmark not defined.** ----- 2-5-8-2-1 قدرت نیمه سخت
- Error! Bookmark not defined.** ----- 2-5-8-3-1 قدرت نرم
- Error! Bookmark not defined.** ----- 2-5-9-1 تعریف قدرت نرم در این رساله
- Error! Bookmark not defined.** ----- 2-5-10-1 منابع قدرت نرم
- Error! Bookmark not defined.** ----- 2-5-11-1 دانش
- Error! Bookmark not defined.** ----- 2-5-12-1 نخبگان
- Error! Bookmark not defined.** ----- 2-5-13-1 ذخیره دانش نخبگان
- Error! Bookmark not defined.** ----- 2-5-13-1-1 دانش به مهارت‌ها

- Error! Bookmark not defined.** ----- دانش سودمند 2-5-13-2
- Error! Bookmark not defined.** ----- دانش به دستورالعملها 2-5-13-3
- Error! Bookmark not defined.** ----- فصل سوم: روش پژوهش
- Error! Bookmark not defined.** ----- 3-1-3 روش کیو
- Error! Bookmark not defined.** ----- 3-1-1 گردآوری فضای گفتمان
- Error! Bookmark not defined.** ----- 3-1-2 انتخاب یک نمونه معرف از فضای گفتمان
- Error! Bookmark not defined.** ----- 3-1-3 حجم نمونه و عبارات فضای گفتمانی
- Error! Bookmark not defined.** ----- 3-1-4 آماده نمودن نمونه مرتب سازی
- Error! Bookmark not defined.** ----- 3-1-5 انتخاب مشارکت کنندگان
- Error! Bookmark not defined.** ----- 3-1-6 مرتب سازی کیو در نمودار کیو
- Error! Bookmark not defined.** ----- 3-1-7 توزیع اختیاری و اجباری داده‌ها (کارت‌ها)
- Error! Bookmark not defined.** ----- 3-1-8 مزیت‌های استفاده از مرتب سازی آزاد (اختیاری) در این پژوهش
- not defined.**
- Error! Bookmark not defined.** ----- 3-1-9 تحلیل آماری داده‌ها
- Error! Bookmark not defined.** ----- 3-1-10 مبنای تحلیل آماری ماتریس داده‌های کیو
- Error! Bookmark not defined.** ----- 3-1-11 تحلیل عاملی کیو
- Error! Bookmark not defined.** ----- 3-1-12 عامل‌های بازخوانی
- Error! Bookmark not defined.** ----- 3-1-13 آماره‌های مورد استفاده
- Error! Bookmark not defined.** ----- 3-1-14 معیارهای تعیین کننده ذهنیت
- Error! Bookmark not defined.** ----- 3-1-15 تحلیل ذهنیت‌ها بر اساس مصاحبه‌ها

- Error! Bookmark not defined.** ----- 3-2-3-2 روش پیمایش
- Error! Bookmark not defined.** ----- 3-2-1-3 جمعیت آماری
- Error! Bookmark not defined.** ----- 3-2-2-3 حجم نمونه
- Error! Bookmark not defined.** ----- 3-2-3-3 روش نمونه‌گیری
- Error! Bookmark not defined.** ----- 3-2-4-3 ابزار گردآوری اطلاعات
- Error! Bookmark not defined.** ----- 3-2-5-3 نحوه اجرای پرسشنامه
- Error! Bookmark not defined.** ----- 3-2-6-3 اعتبار و پایایی ابزار سنجش
- Error! Bookmark not defined.** ----- 3-2-7-3 پردازش داده‌ها
- Error! Bookmark not defined.** ----- 3-2-8-3 روش تجزیه و تحلیل اطلاعات
- Error! Bookmark not defined.** ----- فصل چهارم: یافته‌های اسنادی
- Error! Bookmark not defined.** ----- 4-1-4 منابع قدرت نرم در اسلام
- Error! Bookmark not defined.** ----- 4-1-1-4 استقامت
- Error! Bookmark not defined.** ----- 4-1-1-1-4 اسباب استقامت
- Error! Bookmark not defined.** ----- 4-1-1-1-1-4 قرآن (حبل المتین)
- Error! Bookmark not defined.** ----- 4-1-1-1-2-4 ایمان به گفتار ثابت
- Error! Bookmark not defined.** ----- 4-1-1-1-3-4 ذکر خداوند
- Error! Bookmark not defined.** ----- 4-1-1-1-4-4 تعامل نصرت در بین خدا و ایمان آورندگان او
- defined.**
- Error! Bookmark not defined.** ----- 4-1-1-1-5-4 زوال ترس و اندوه مؤمنان
- Error! Bookmark not defined.** ----- 4-1-1-2-4 آثار استقامت

- Error! Bookmark not defined.** ----- ایمان 4-1-2
- Error! Bookmark not defined.** ----- ویژگی های ایمان 4-1-2-1
- Error! Bookmark not defined.** ----- محل ایمان 4-1-2-1-1
- Error! Bookmark not defined.** ----- درجه پذیری ایمان 4-1-2-1-2
- Error! Bookmark not defined.** ----- درجات طولی ایمان 4-1-2-1-3
- Error! Bookmark not defined.** ----- درجات عرضی ایمان 4-1-2-1-4
- Error! Bookmark not defined.** ----- اختیاری بودن ایمان 4-1-2-1-5
- Error! Bookmark not defined.** ----- آزمون پذیری ایمان 4-1-2-1-6
- Error! Bookmark not defined.** ----- متعلقات ایمان 4-1-2-2
- Error! Bookmark not defined.** ----- ایمان به خدا 4-1-2-2-1
- Error! Bookmark not defined.** ----- ایمان به فرشتگان 4-1-2-2-2
- Error! Bookmark not defined.** ----- ایمان به کتاب های آسمانی 4-1-2-2-3
- Error! Bookmark not defined.** ----- ایمان به رسولان 4-1-2-2-4
- Error! Bookmark not defined.** ----- ایمان به روز آخرت 4-1-2-2-5
- Error! Bookmark not defined.** ----- ایمان به قضا و قدر 4-1-2-2-6
- Error! Bookmark not defined.** ----- آثار ایمان 4-1-2-3
- Error! Bookmark not defined.** ----- آثار فیزیکی ایمان (جسمی) 4-1-2-3-1
- Error! Bookmark not defined.** ----- آرامش روحی 4-1-2-3-2
- Error! Bookmark not defined.** ----- امید 4-1-2-3-3
- Error! Bookmark not defined.** ----- احساس عزت و غلبه 4-1-2-3-4

- Error! Bookmark not defined.** ----- 4-1-2-3-5 نترسیدن از غیر خدا
- Error! Bookmark not defined.** ----- 4-1-2-4 پایه‌های ایمان
- Error! Bookmark not defined.** ----- 4-1-2-4-1 صبر
- Error! Bookmark not defined.** ----- 4-1-2-4-2 یقین
- Error! Bookmark not defined.** -- 4-1-2-4-2-1 یقین در آیات و روایات
- Error! Bookmark not defined.** ----- 4-1-2-4-2-2 انواع یقین
- Error! Bookmark not defined.** ----- 4-1-2-4-2-3 راه‌های کسب یقین
- Error! Bookmark not defined.** ----- 4-1-2-4-2-4 مراتب یقین
- Error! Bookmark not defined.** ----- 4-1-2-4-2-5 آثار یقین
- Error! Bookmark not defined.** ----- 4-1-2-4-2-6 سرمایه یقین
- Error! Bookmark not defined.** ----- 4-1-2-4-3 جهاد
- Error! Bookmark not defined.** ----- 4-1-2-4-3-1 آثار جهاد
- Error! Bookmark not defined.** ----- 4-1-2-4-4 عدل
- Error! Bookmark not defined.** ----- 4-1-2-4-4-1 انواع عدالت
- Error! Bookmark not defined.** ----- 4-1-2-4-4-2 راه‌های کسب عدالت
- Error! Bookmark not defined.** ----- 4-1-2-4-4-3 آثار عدالت
- Error! Bookmark not defined.** ----- 4-1-3 ایثار
- Error! Bookmark not defined.** ----- 4-1-3-1 مفهوم ایثار
- Error! Bookmark not defined.** ----- 4-1-3-2 شروط ایثار
- Error! Bookmark not defined.** ----- 4-1-3-3 انواع ایثار

- Error! Bookmark not defined.** ----- آثار ایثار 4-1-3-4
- Error! Bookmark not defined.** ----- رابطه ایثار و ایمان 4-1-3-5
- Error! Bookmark not defined.** ----- دینداری 4-1-4
- Error! Bookmark not defined.** ----- ویژگی‌های دینداری 4-1-4-1
- Error! Bookmark not defined.** ----- انتظار 4-1-5
- Error! Bookmark not defined.** ----- آثار انتظار 4-1-5-1
- Error! Bookmark not defined.** ----- ولایت 4-1-6
- Error! Bookmark not defined.** ----- ولایت در اصطلاح 4-1-6-1
- Error! Bookmark not defined.** ----- انواع محبت 4-1-6-2
- Error! Bookmark not defined.** ----- آثار ولایت و محبت 4-1-6-3
- Error! Bookmark not defined.** ----- خلاصه مدل 4-2
- Error! Bookmark not defined.** ----- استقامت 4-2-1
- Error! Bookmark not defined.** ----- ایمان 4-2-2
- Error! Bookmark not defined.** ----- یقین 4-2-3
- Error! Bookmark not defined.** ----- عدل 4-2-4
- Error! Bookmark not defined.** ----- جهاد و ایثار 4-2-5
- Error! Bookmark not defined.** ----- انتظار 4-2-6
- Error! Bookmark not defined.** ----- ولایت 4-2-7
- Error! Bookmark not defined.** ----- فصل پنجم: یافته‌های کمی پژوهش
- Error! Bookmark not defined.** ----- سیمای پاسخگویان 5-1

- 1-1-5- محل تدریس نخبگان حوزه و دانشگاه (اساتید حوزه علمیه قم و اساتید دانشگاه‌های دولتی تهران) ----- **Error! Bookmark not defined.**
- 2-1-5- سن ----- **Error! Bookmark not defined.**
- 3-1-5- رشته تحصیلی نمونه آماری فضای گفتمان کیو ----- **Error! Bookmark not defined.**
- 4-1-5- رشته تدریس نمونه آماری فضای گفتمان کیو ----- **Error! Bookmark not defined.**
- 2-5- یافته‌های کمی کیو ----- **Error! Bookmark not defined.**
- 1-2-5- اصول الدین: ----- **Error! Bookmark not defined.**
- 2-2-5- فرهنگ انتظار ----- **Error! Bookmark not defined.**
- 3-2-5- یقین و مراتب آن ----- **Error! Bookmark not defined.**
- 4-2-5- ولایت فقیه ----- **Error! Bookmark not defined.**
- 5-2-5- رفتارهای دین‌داری ----- **Error! Bookmark not defined.**
- 6-2-5- استقامت ----- **Error! Bookmark not defined.**
- 7-2-5- فرهنگ ایثار ----- **Error! Bookmark not defined.**
- 8-2-5- ایمان ----- **Error! Bookmark not defined.**
- 9-2-5- فروع الدین ----- **Error! Bookmark not defined.**
- 3-5- مدل نهایی ----- **Error! Bookmark not defined.**
- 4-5- مقایسه نتایج پژوهش اسنادی و پیمایش ----- **Error! Bookmark not defined.**
- 5-5- ذهنیت‌های نخبگان نسبت به منابع قدرت نرم شیعه - ----- **Error! Bookmark not defined.**
- 1-5-5- ذهنیت نخبگان کشور (اساتید حوزه علمیه قم و اساتید دانشگاه‌های تهران) ----- **Error!**

Bookmark not defined.

- Error! Bookmark not defined.** ----- 5-5-2- اصول الدین (توحیدی - عدالتی)
- Error! Bookmark not defined.** ----- 5-5-3- ذهنیت تنبیهی - ارشادی
- Error! Bookmark not defined.** -- 5-5-4- ذهنیت انتظار فرج و اعمال عبادی - سیاسی
- Error! Bookmark not defined.** ----- 5-5-5- ذهنیت عبادی
- Error! Bookmark not defined.** - 5-5-6- مقایسه ذهنیت های نخبگان حوزه و دانشگاه
- Error! Bookmark not defined.** - فصل ششم: خلاصه و نتیجه گیری، محدودیت ها و پیشنهادها
- Error! Bookmark not defined.** ----- 6-1- سیمای پاسخگویان
- Error! Bookmark not defined.** ----- 6-2- مؤلفه های قدرت نرم
- Error! Bookmark not defined.** ----- 6-2-1- اصول الدین
- Error! Bookmark not defined.** ----- 6-2-2- فرهنگ انتظار
- Error! Bookmark not defined.** ----- 6-2-3- یقین و مراتب آن
- Error! Bookmark not defined.** ----- 6-2-4- ولایت فقیه
- Error! Bookmark not defined.** ----- 6-2-5- رفتارهای دین داری
- Error! Bookmark not defined.** ----- 6-2-6- استقامت
- Error! Bookmark not defined.** ----- 6-2-7- فرهنگ ایثار
- Error! Bookmark not defined.** ----- 6-2-8- ایمان
- Error! Bookmark not defined.** ----- 6-2-9- فروع الدین
- Error! Bookmark not defined.** - 6-3- ذهنیت های نخبگان نسبت به منابع قدرت نرم شیعه
- Error! Bookmark not defined.** ----- 6-3-1- اصول الدین (توحیدی - عدالتی)
- Error! Bookmark not defined.** ----- 6-3-2- ذهنیت تنبیهی - ارشادی

Error! Bookmark not defined. -- 6-3-3- ذهنیت انتظار فرج و اعمال عبادی- سیاسی

Error! Bookmark not defined. ----- 6-3-4- ذهنیت عبادی

Error! Bookmark not defined. ----- 6-4- مقایسه ذهنیت‌های نخبگان حوزه و دانشگاه

Error! Bookmark not defined. ----- 6-5- پیشنهادها

Error! Bookmark not defined. ----- 6-6- محدودیت‌های پژوهش

Error! Bookmark not defined. ----- منابع

Error! Bookmark not defined. ----- فارسی

Error! Bookmark not defined. ----- انگلیسی

Error! Bookmark not defined. ----- سایت‌های مورد استفاده

فهرست جداول

جدول شماره 1-2: نقد مطالعات پیشینه داخلی و خارجی ---- **Error! Bookmark not defined.**

جدول شماره 1-3: توزیع نمونه های پژوهش (برای مرتب سازی) **Error! Bookmark not defined.**

جدول شماره 2-3: ماتریس همبستگی آیتم های قدرت نرم اهل بیت **Error! Bookmark not defined.**

جدول شماره 3-3: توزیع رتبه آیتم های عوامل فضای گفتمان کیو بر حسب «کل»، «دانشگاهیان» و

«حوزویان» ----- **Error! Bookmark not defined.**

جدول شماره 1-4: توزیع مراتب اسلام و ایمان و نشانه های آن **Error! Bookmark not defined.**

جدول شماره 1-5: توزیع نمونه های پژوهش ----- **Error! Bookmark not defined.**

جدول شماره 2-5: توزیع رشته تحصیلی نخبگان بر حسب حوزوی و دانشگاهی (جامعه کیو) **Error! Bookmark not defined.**

جدول شماره 3-5: توزیع رشته تدریس نخبگان بر حسب حوزوی و دانشگاهی (جامعه پیمایش) **Error! Bookmark not defined.**

جدول شماره 4-5: ضرایب بتای عناصر فرهنگ انتظار و تفاضل نظرات نخبگان حوزه علمیه قم و

دانشگاه های تهران ----- **Error! Bookmark not defined.**

جدول شماره 5-5: روابط عناصر فرهنگ انتظار با یکدیگر از منظر نخبگان حوزه و دانشگاه (ضریب

همبستگی) ----- **Error! Bookmark not defined.**

جدول شماره 6-5: روابط عناصر ولایت فقیه با یکدیگر از منظر اساتید حوزه های علمیه قم (ضریب

همبستگی) ----- **Error! Bookmark not defined.**

جدول شماره 7-5: روابط عناصر رفتارهای دینی با یکدیگر از منظر اساتید دانشگاه های تهران (ضریب

همبستگی) ----- **Error! Bookmark not defined.**

جدول شماره 8-5: روابط عناصر رفتارهای دینی با یکدیگر از منظر اساتید دانشگاه های تهران (ضریب

همبستگی) ----- **Error! Bookmark not defined.**

جدول شماره 5-9: روابط عناصر رفتارهای دینی با یکدیگر از منظر اساتید دانشگاه‌های تهران (ضریب

همبستگی) ----- **Error! Bookmark not defined.**

جدول شماره 5-10: روابط مؤلفه‌های استقامت با یکدیگر از منظر اساتید حوزه (ضریب همبستگی)

----- **Error! Bookmark not defined.**

جدول شماره 5-11: روابط مؤلفه‌های استقامت با یکدیگر از منظر نخبگان (ضریب همبستگی) **Error!**

Bookmark not defined.

جدول شماره 5-12: روابط مؤلفه‌های استقامت با یکدیگر از منظر اساتید دانشگاه (ضریب همبستگی)

----- **Error! Bookmark not defined.**

جدول شماره 5-13: روابط مؤلفه‌های فرهنگ ایثار با یکدیگر از منظر نخبگان (ضریب همبستگی) **Error!**

Bookmark not defined.

جدول شماره 5-14: روابط مؤلفه‌های فرهنگ ایثار با یکدیگر از منظر حوزویان (ضریب همبستگی)

----- **Error! Bookmark not defined.**

جدول شماره 5-15: روابط مؤلفه‌های فرهنگ ایثار با یکدیگر از منظر دانشگاهیان (ضریب همبستگی)

----- **Error! Bookmark not defined.**

جدول شماره 5-16: روابط مؤلفه‌های ایمان با یکدیگر از منظر نخبگان (ضریب همبستگی) **Error!**

Bookmark not defined.

جدول شماره 5-17: روابط مؤلفه‌های ایمان با یکدیگر از منظر نخبگان حوزه (ضریب همبستگی) **Error!**

Bookmark not defined.

جدول شماره 5-18: روابط مؤلفه‌های ایمان با یکدیگر از منظر نخبگان دانشگاه (ضریب همبستگی)

----- **Error! Bookmark not defined.**

جدول شماره 5-19: روابط مؤلفه‌های فروع الدین با یکدیگر از منظر نخبگان (ضریب همبستگی) **Error!**

Bookmark not defined.

جدول شماره 5-20: روابط مؤلفه‌های فروع الدین با یکدیگر از منظر نخبگان حوزوی (ضریب همبستگی)

----- **Error! Bookmark not defined.**

جدول شماره 5-21: روابط مؤلفه‌های فروع الدین با یکدیگر از منظر نخبگان دانشگاهی (ضریب

همبستگی) ----- **Error! Bookmark not defined.**

جدول شماره 5-22: مقایسه نظرات اساتید دانشگاه‌های تهران و اساتید حوزه علمیه قم در خصوص منابع

Error! Bookmark not defined. ----- قدرت نرم اهل بیت

جدول شماره 5-23: ورود مرحله به مرحله متغیرهای تعیین کننده قدرت نرم و نفوذ

Error! Bookmark not defined.

جدول شماره 5-24: منابع قدرت نرم در آموزه‌های دینی و ذخیره دانش نخبگان

Error! Bookmark not defined.

جدول شماره 5-25: ماتریس همبستگی ذهنیت‌های نخبگان کشور (اساتید دانشگاه‌های تهران و حوزه

علمیه قم) درباره منابع قدرت نرم شیعه ----- **Error! Bookmark not defined.**

جدول شماره 5-26: ذهنیت‌های اساتید حوزه علمیه قم درباره منابع قدرت نرم شیعه

Error! **Bookmark not defined.**

جدول شماره 5-27: ذهنیت‌های اساتید دانشگاه تهران درباره منابع قدرت نرم شیعه

Error! **Bookmark not defined.**

جدول شماره 5-28: توزیع رتبه آیت‌های عوامل فضای گفتمان کیو بر حسب «کل»، «دانشگاهیان» و

«حوزویان» ----- **Error! Bookmark not defined.**

جدول شماره 5-29: توزیع درصد رتبه‌های 1 تا 10 گویه‌های منابع قدرت نرم از نظر نخبگان حوزه و

دانشگاه ----- **Error! Bookmark not defined.**

فهرست انگاره‌ها

انگاره 1-2: جریان ذخیره دانش ----- **Error! Bookmark not defined.**

انگاره 1-3: آیتم‌های فضای گفتمان کیو ----- **Error! Bookmark not defined.**

انگاره 1-4: آثار استقامت در راه ----- **Error! Bookmark not defined.**

انگاره 2-4: عوامل و آثار نترسیدن از غیر خدا ----- **Error! Bookmark not defined.**

انگاره 3-4: چهار پایه ایمان و ستون‌های پایه‌های ایمان ---- **Error! Bookmark not defined.**

انگاره 4-4: ابعاد یقین ----- **Error! Bookmark not defined.**

انگاره 5-4: ثمرات یقین ----- **Error! Bookmark not defined.**

انگاره 6-4: مراحل تبدیل فرهنگ جهاد به قدرت نرم ----- **Error! Bookmark not defined.**

انگاره 7-4: آثار عدالت ----- **Error! Bookmark not defined.**

انگاره 8-4: ثمرات ایثار ----- **Error! Bookmark not defined.**

انگاره 9-4: تعامل قلب، عمل و زبان ----- **Error! Bookmark not defined.**

انگاره 10-4: تلازم علم و عمل ----- **Error! Bookmark not defined.**

انگاره 11-4: آثار انتظار ----- **Error! Bookmark not defined.**

انگاره 12-4: آثار ولایت ----- **Error! Bookmark not defined.**

انگاره 13-4: مدل نهایی تصویری منابع قدرت نرم ----- **Error! Bookmark not defined.**

انگاره 1-5: سهم تبیین واریانس مؤلفه‌های اصول‌الدین از نظر نخبگان **Error! Bookmark not**

defined.

انگاره 2-5: سهم تبیین واریانس مؤلفه‌های اصول‌الدین از نظر نخبگان حوزه **Error! Bookmark not**

defined.

انگاره 3-5: سهم تبیین واریانس مؤلفه‌های اصول‌الدین از نظر نخبگان **Error! Bookmark not**

defined.

انگاره 4-5: سهم تبیین واریانس مؤلفه‌های فرهنگ انتظار از نظر نخبگان حوزه و دانشگاه **Error!**

Bookmark not defined.

- Error!** انگاره 5-5: سهم تبیین واریانس مؤلفه‌های فرهنگ انتظار از نظر نخبگان حوزه علمیه قم
Bookmark not defined.
- Error!** انگاره 6-5: سهم تبیین واریانس مؤلفه‌های یقین و مراتب آن از نظر نخبگان حوزه و دانشگاه
Bookmark not defined.
- Error! Bookmark** انگاره 7-5: سهم تبیین واریانس مؤلفه‌های یقین و مراتب آن از نظر اساتید حوزه
not defined.
- Error! Bookmark** انگاره 8-5: سهم تبیین واریانس مؤلفه‌های یقین و مراتب آن از نظر اساتید دانشگاه
not defined.
- Error! Bookmark** انگاره 9-5: سهم تبیین واریانس مؤلفه‌های ولایت از نظر نخبگان حوزه و دانشگاه
not defined.
- Error! Bookmark** انگاره 10-5: سهم تبیین واریانس مؤلفه‌های رفتارهای دینی از نظر اساتید دانشگاه
not defined.
- Error!** انگاره 11-5: سهم تبیین واریانس مؤلفه‌های رفتارهای دینی از نظر اساتید حوزه علمیه
Bookmark not defined.
- Error! Bookmark not** انگاره 12-5: سهم تبیین واریانس مؤلفه‌های رفتارهای دینی از نظر نخبگان
defined.
- Error! Bookmark not** انگاره 13-5: سهم تبیین واریانس مؤلفه‌های استقامت از نظر اساتید دانشگاه
defined.
- Error! Bookmark** انگاره 14-5: سهم تبیین واریانس مؤلفه‌های استقامت از نظر اساتید حوزه علمیه
not defined.
- Error! Bookmark not** انگاره 15-5: سهم تبیین واریانس مؤلفه‌های استقامت از نظر نخبگان
defined.
- Error! Bookmark not** انگاره 16-5: سهم تبیین واریانس مؤلفه‌های فرهنگ ایثار از نظر نخبگان
defined.
- Error! Bookmark not** انگاره 17-5: سهم تبیین واریانس مؤلفه‌های فرهنگ ایثار از نظر اساتید حوزه
defined.

- انگاره 5-18: سهم تبیین واریانس مؤلفه‌های فرهنگ ایثار از نظر اساتید دانشگاه **Error! Bookmark not defined.**
- انگاره 5-19: سهم تبیین واریانس مؤلفه‌های ایمان از نظر نخبگان حوزه و دانشگاه **Error! Bookmark not defined.**
- انگاره 5-20: سهم تبیین واریانس مؤلفه‌های ایمان از نظر نخبگان حوزه **Error! Bookmark not defined.**
- انگاره 5-21: سهم تبیین واریانس مؤلفه‌های ایمان از نظر نخبگان دانشگاه **Error! Bookmark not defined.**
- انگاره 5-22: سهم تبیین واریانس مؤلفه‌های فروع الدین از نظر نخبگان **Error! Bookmark not defined.**
- انگاره 5-23: سهم تبیین واریانس مؤلفه‌های فروع الدین از نظر اساتید حوزه **Error! Bookmark not defined.**
- انگاره 5-24: سهم تبیین واریانس مؤلفه‌های فروع الدین از نظر اساتید دانشگاه **Error! Bookmark not defined.**
- انگاره 5-25: سهم عناصر فرهنگ شیعه به‌عنوان منابع قدرت نرم و نفوذ **Error! Bookmark not defined.**
- انگاره 5-26: ذهنیت‌های نخبگان کشور (اساتید دانشگاه‌های تهران و حوزه علمیه قم) درباره منابع قدرت نرم شیعه **Error! Bookmark not defined.**
- انگاره 5-27: ذهنیت‌های نخبگان حوزه علمیه قم درباره منابع قدرت نرم شیعه **Error! Bookmark not defined.**
- انگاره 5-28: ذهنیت‌های نخبگان دانشگاه‌های تهران درباره منابع قدرت نرم شیعه **Error! Bookmark not defined.**
- انگاره 6-1: ذهنیت‌های نخبگان کشور (اساتید دانشگاه‌های تهران و حوزه علمیه قم) درباره منابع قدرت نرم شیعه **Error! Bookmark not defined.**
- انگاره 6-2: ذهنیت‌های نخبگان حوزه علمیه قم درباره منابع قدرت نرم شیعه **Error! Bookmark not defined.**

انگاره 3-6: ذهنیت‌های نخبگان دانشگاه‌های تهران درباره منابع قدرت نرم شیعه **Error! Bookmark**

not defined.

فهرست نمودارها

نمودار شماره 3-1: نمونه ای از نمودار کیو با توزیع (شبه) نرمال. **Error! Bookmark not defined.**

نمودار شماره 3-2: تغییر طیف نمودار کیو نمودار شماره 3-1 به طیفی با درجات مثبت **Error!**

Bookmark not defined.

نمودار شماره 3-3: توزیع آزاد ----- **Error! Bookmark not defined.**

نمودار شماره 5-1: توزیع نمونه بر حسب محل تدریس ----- **Error! Bookmark not defined.**

نمودار شماره 5-2: توزیع سنی پاسخگویان به تفکیک محل -- **Error! Bookmark not defined.**

نمودار شماره 5-3: توزیع سهم ضریب همبستگی مؤلفه‌های اصول الدین به تفکیک نظر نخبگان **Error!**

Bookmark not defined.

نمودار شماره 5-4: توزیع سهم ضریب همبستگی مؤلفه‌های فرهنگ انتظار به تفکیک نظر نخبگان **Error!**

Bookmark not defined.

نمودار شماره 5-5: توزیع سهم ضریب همبستگی مؤلفه‌های یقین و مراتب آن به تفکیک نظر نخبگان

----- **Error! Bookmark not defined.**

نمودار شماره 5-6: توزیع سهم ضریب همبستگی مؤلفه‌های استقامت به تفکیک نظر نخبگان **Error!**

Bookmark not defined.

نمودار شماره 5-7: توزیع سهم ضریب همبستگی مؤلفه‌های فرهنگ ایثار به تفکیک نظر **Error!**

Bookmark not defined.

نمودار شماره 5-8: توزیع سهم ضریب همبستگی مؤلفه‌های ایمان به تفکیک نظر نخبگان **Error!**

Bookmark not defined.

فصل اول: کلیات

1-1- بیان مسئله

فرهنگ مجموعه‌ای نظام‌دار از باورها، آرمان‌ها، ارزش‌ها، هنجارها، نمادها و رفتارها است. عناصر متشکل فرهنگ واجد تناسب و سازگاری درونی و برخوردار از رابطه طولی هستند. در این رابطه طولی، باورها، آرمان‌ها و ارزش‌ها لایه‌ی بنیادین، هویت‌ساز و یا هسته فرهنگ و هنجارها، نمادها و رفتارها نیز لایه بیرونی و عینی یا پوسته فرهنگ را تشکیل می‌دهند.

لایه بنیادین فرهنگ، با برساختن هویت فرهنگی جامعه و افراد، زمینه پیوستگی نسل‌ها را فراهم می‌کند. گسیختگی و تزلزل در بنیان‌های فرهنگ، افزون بر استحاله و زوال ساختار و محتوای فرهنگ و تضعیف جایگاه آن در ساحت ارتباطات بین فرهنگی، همچنین باعث تزلزل شخصیتی و بحران هویتی افراد و نیز گسست نسلی می‌شود. در مقابل، وجود ظرفیت‌های انسانی و جهانی نظیر عدالت، حقیقت، معنویت، عقلانیت و... در لایه بنیادین فرهنگ، زمینه‌ساز استحکام مبانی و انسجام درونی عناصر فرهنگ و در نتیجه افزایش تأثیرگذاری و اثربخشی آن در عرصه ارتباط و تبادل با سایر فرهنگ‌ها می‌شود. به بیان دیگر رابطه‌ای وثیق و مستقیم میان ظرفیت‌های بنیادی یک فرهنگ و قدرت بازیگری آن در عرصه تبادل و تقابل فرهنگی (قدرت نرم) برقرار است.

قدرت نرم یا توان اقناع و متقاعدسازی یک فرهنگ، در ظرفیت‌های موجود در لایه بنیادین فرهنگ ریشه دارد. فرهنگ‌های مختلف به دلیل عدم بهره‌مندی یکسان از ظرفیت‌های جهانی و انسانی، واجد میزان‌های متفاوتی از قدرت نرم هستند. در تقابل جوامع و نیز جنگ نرم، طرفین درگیر با فعال‌سازی ظرفیت‌های فرهنگی خویش برآند تا ضمن صیانت و تعمیق باورها، آرمان‌ها و ارزش‌های فرهنگ خودی، پایه‌های فرهنگ مقابل را سست و بذر تردید را در ذهن و قلب هواداران آن بیفکنند.

فرهنگ اسلام به مثابه یک فرهنگ جهانی و مربوط به نوع بشر، با ابتناء بر مبانی هستی‌شناسی توحیدی - قدسی و انسان‌شناسی فطری - عبودیتی، سرشار از منابع معنوی و معرفتی در جهت تولید قدرت نرم است. قرآن به عنوان وحی الهی و آخرین پیام آسمانی هدایت‌گر بشر، واجد ظرفیت‌ها و توانمندی‌های لازم برای تعامل سازنده با عناصر فرهنگی و تمدنی سایر جوامع بوده و عناصر فرهنگی این جوامع را با مبانی قدسی و توحیدی خویش سازگار نموده یا بازسازی می‌نماید. دین اسلام در طول سایر ادیان آسمانی و تعالی‌بخش

آموزه‌های پیامبران الهی و برخوردار از ظرفیت‌های معنوی معرفتی تمام ادیان ابراهیمی است: «وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ يُفْتَرَى مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ» و چنان نیست که این قرآن از جانب غیر خدا [و] به دروغ ساخته شده باشد بلکه تصدیق [کننده] آنچه پیش از آن است می‌باشد و توضیحی از آن کتاب است که در آن تردیدی نیست و از پروردگار جهانیان است (یونس: 37).

در دهه‌های اخیر شاهد مسئله¹ یا تقابل بین فرهنگ اسلامی با فرهنگ غرب و فرهنگ‌های معارض هستیم. امروزه فرهنگ غرب با بهره‌گیری از امپراتوری رسانه‌ای، جهانی‌سازی فرهنگ عامه پسند و سکولار غرب را در عرصه فرهنگ عمومی همه جوامع در دستور کار قرار داده است؛ از سوی دیگر نیز از طریق تولید و گسترش علوم انسانی و اجتماعی سکولار درصد نهادینه‌سازی عناصر معرفتی فرهنگ غرب در میان نخبگان است. در این میان فرهنگ اسلامی باید با روش‌های صحیح‌تر و مطلوب‌تر ارزش‌های خود را به کار گیرد تا رابطه یک طرفه بین این دو فرهنگ به رابطه سازنده و متقابل مبتنی بر این ارزش‌ها بدل گردد. این روش‌ها تابع قواعدی است مبتنی بر ارزش فرهنگ اسلامی که می‌بایست در دانشگاه‌ها، مراکز کسب علم و دانش و حوزه‌های علمیه تولید شود. به‌عنوان مثال یکی از ارزش‌های مطرح در اسلام داشتن ایمان است. بر اساس وعده الهی، اهل ایمان در شمار مهتدون² جای دارند و ایمان فردی و اجتماعی دژ و حصار نفوذناپذیر جامعه در مقابل قدرتمندان و سلطه‌گران است. ایمان به خدا و حقانیت وعده‌های الهی یکی از مصادیق قدرت نرم شیعه است. بهره‌گیری از ظرفیت‌های ایمان دینی در گرو ایمان استوار فرماندهان جنگ نرم و بازتولید آن برای افسران این جنگ است.

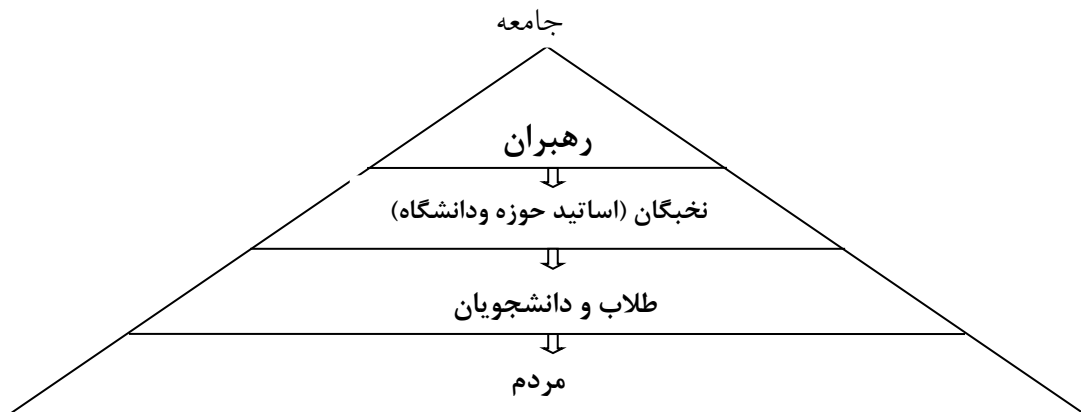
1 - problem

2 - «الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ» (انعام: 82) کسانی که ایمان آورده

و ایمان خود را به ظلم نیالوده‌اند، آنان برخوردار از امنیت می‌گردند و ایشان راه‌یافتگانند در واقع این همان قدرت نرم است که خداوند به مومنین وعده داده است.

این وعده الهی است که جامعه دارای ایمان در مقابل قدرت‌های دارای قدرت نرم، قدرت هوشمند و غیره درامان خواهند بود و علاوه بر آن، آنان مهتدون نیز هستند. این یکی از مصادیق‌های قدرت نرم اسلام می‌باشد. به شرط آنکه فرماندهان این عرصه خود بر این باور داشته باشند و برای افسران خود باز تولید کنند.

در این جبهه، نخبگان به عنوان فرماندهان، دانشجویان به عنوان افسران و مردم، سربازان میدان مبارزه مفروض هستند. از این رو برای ارزیابی برون داد توان این جبهه لازم است بازخوانی قدرت نرم شیعه در ذخیره دانش نخبگان حوزوی و دانشگاهی صورت گیرد؛ زیرا که رقابت قدرت های برتر در گستره قدرت نرم مبتنی بر نقش برجسته نخبگان است. بدین معنی که بازیگران با استفاده از سیاست های علمی (ایجاد مکاتب و پارادایم های علمی، تولید نظریه، شکستن مرزهای دانش و ...) به چالش با رقبای خود پرداخته و از این طریق بر برتری خود تأکید می نمایند. معنای این سخن آن است که تعارض ها از میدان های رزم به مجامع علمی تغییر موقعیت داده است و جهاد علمی است که در نهایت مشخص می سازد کدام بازیگر می تواند در سلسله مراتب قدرت های جهانی، نقش برتر را ایفا نماید.

همانطوریکه در مدل آمده است نخبگان (اساتید حوزه و دانشگاه) و طلاب و دانشجویان رابط بین مردم و رهبران جامعه اسلامی (شیعه) هستند. بدین معنی انسجام در استفاده از منابع قدرت نرم زمانی حاصل خواهد شد که ارتباط سلسله مراتبی فوق برقرار باشد. هرکدام از این سه عنصر در چرخش و استفاده از قدرت نرم کارکرد خاص خود را دارد، گرچه پاشنه آشیل این روابط در دست نخبگان است. حال اسلام به عنوان دین کامل در تعامل با سایر فرهنگ ها چه ظرفیت ها و ارزش هایی دارد که نخبگان (فرماندهان) با استفاده از آن بتوانند مسیر حرکت به سوی چیرگی نظام اسلامی بر سایر فرهنگ ها را ترسیم نمایند؟ ذخیره دانش اساتید حوزه و دانشگاه به عنوان نخبگان کشور درباره قدرت نرم چیست؟

2-1- ضرورت و اهمیت

رهبر معظم انقلاب اولین بار در سال 1386 در دیدار دانشجویان دانشگاه‌های استان یزد اصطلاح جنگ نرم را بکار برد و فرمودند «بیم آن هست که در عرصه‌ی جنگ‌های روانی و تبلیغاتی و به اصطلاح جنگ نرم بین ما و دشمنانی که بسیار اصرار بر ادامه‌ی این نبرد دارند، این اعتمادبه‌نفس یا خدشه پیدا کند، تضعیف بشود، متزلزل بشود یا لاقلاً در حدی که ملت ما به آن احتیاج دارد، پیش نرود. ما در نیمه‌ی راهیم. من به عیان می‌بینم که در ذهن و زبان و عمل بسیاری از برجستگان کشورمان این اعتمادبه‌نفس هنوز به حدنصاب لازم نرسیده است.» ایشان تا به امروز بارها از استادان حوزه و دانشگاه به فرماندهان و طراحان کلان جنگ نرم و از دانشجویان و طلاب به افسران جنگ نرم تعبیر کردند. به‌عنوان مثال سال 88 در دیدار استادان و دانشجویان فرمودند «در این جنگ نرم، شما جوان‌های دانشجو، افسران جوان این جبهه‌اید. نگفتیم سربازان، چون سرباز فقط منتظر است که به او بگویند پیش، برود جلو، عقب بیا، بیاید عقب. یعنی سرباز هیچ‌گونه از خودش تصمیم‌گیری و اراده ندارد و باید هر چه فرمانده می‌گوید، عمل کند. نگفتیم هم فرماندهان طراح قرارگاه‌ها و یگان‌های بزرگ، چون آن‌ها طراحی‌های کلان را می‌کنند. افسر جوان تو صحنه است؛ هم به دستور عمل می‌کند، هم صحنه را درست می‌بینی؛ با جسم خود و جان خود صحنه را می‌آزماید. لذا این‌ها افسران جوانند؛ دانشجو نقشش این است. حقیقتاً افسران جوان، فکر هم دارند، عمل هم دارند، تو صحنه هم حضور دارند، اوضاع را هم می‌بینند، در چهارچوب هم کار می‌کنند. خوب، با این تعریف، استاد دانشگاه چه رتبه‌ای دارد؟ اگر در زمینه‌های مسائل اجتماعی، مسائل سیاسی، مسائل کشور، آن چیزهایی که به چشم‌باز، به بصیرت کافی احتیاج دارد، جوان دانشجوی ما، افسر جوان است، شما که استاد او هستید، رتبه‌ی بالاتر افسر جوانید؛ شما فرمانده‌ای هستید که باید مسائل کلان را ببینید؛ دشمن را درست شناسایی بکنید؛ هدف‌های دشمن را کشف بکنید؛ احیاناً به قرارگاه‌های دشمن، آن‌چنانی که خود او نداند، سر بکشید و بر اساس او، طراحی کلان بکنید و در این طراحی کلان، حرکت کنید. در رتبه‌های مختلف، فرماندهان بالا این نقش‌ها را ایفا می‌کنند. خوب، حالا استادی که بتواند این نقش را ایفا کند، آن استاد شایسته‌ی حال و آینده‌ی نظام جمهوری اسلامی است. توقع از اساتید محترم این است.» (88/6/8). همچنین در دیدار سال 1391 با دانشجویان فرمودند: «از سر اعتقاد شمارا افسران جنگ نرم می‌دانم به همین علت تأکید می‌کنم که به‌دقت هدف اصلی دشمن از جنگ نرم یعنی ایجاد

تغییر در محاسبات مردم و مسئولان را مدنظر داشته باشید». ایشان، دل، ذهن، تفکرات و اراده مردم را کانون تهاجم نرم دشمنان دانستند و خاطر نشان کردند: «آن‌ها به صراحت می‌گویند باید کاری کنیم که ایرانیان محاسباتشان را عوض کنند یعنی به این نتیجه برسند که ادامه ایستادگی در مقابل استکبار و زورگویان جهانی به نفع آن‌ها نیست و افسران جنگ نرم باید با درک این هدف‌گیری دشمن، به‌طور صحیح با آن مقابله کنند». ایشان در ارائه مقابله صحیح باهدف اصلی دشمنان در جنگ نرم، افزایش سطح معرفت دینی را مورد تأکید قرار دادند. همان‌ها منابع قدرت نرم اسلام است.

با این وصف اساتید چگونه طراحی‌های کلان را انجام دهند؟ یا منابع این طراحی‌های کلان چیست؟ به اصطلاح نظریه‌پردازان قدرت نرم، منابع قدرت نرم آن‌ها چیست؟ مقام معظم رهبری به دانشجویان تأکید کردند معرفت دینی خودتان را افزایش دهید. معرفت دینی دانشجویان متأثر از استادان است، حال این فرماندهان چه ذخیره دانشی درباره منابع قدرت نرم دارند؟ و چه میزان از ذخیره دانش قدرت نرم شیعه برخوردار هستند؟ راهکارهای افزایش این ذخیره دانش چگونه است؟ سؤال‌هایی است که در این رساله باراهنمایی اساتید راهنما و مشاور به آن پاسخ خواهیم داد. به عبارت دیگر، جنگ چالشی است بر سر موجودیت و جنگ نرم تغییر در حوزه فکر و فرهنگ است. نخبگان فرماندهان و دانشجویان و طلاب افسران و آینده‌سازان حوزه فکر و فرهنگ جامعه‌اند و هرگونه تغییر در حوزه فکر و فرهنگ درگرو میزان و نوع ذخیره دانش نخبگان جامعه و به‌کارگیری آن در عمل است.

در عرف سیاسی جهان، بقای هر نظام به عامل‌هایی همچون «نیروهای مسلح به‌عنوان عوامل ثبات و قدرت سخت نظام»، «پیمان‌های نظامی به‌عنوان عامل همبستگی مصنوعی بین کشورها» و «تحت‌الحمايه بودن نظام به‌عنوان سپردن ضمانت بقای خود به دست دیگری» بستگی دارد. گذر تاریخ جوامع نشان داده که هیچ‌کدام از این عوامل اساسی، زیربنا و ماندگار نبوده است. امروزه همه قدرتمندان به‌اتفاق آراء، مهم‌ترین عامل استقلال و ثبات یک نظام را وجود نیروهای مردمی وفادار به موازین نظام تشخیص داده‌اند. در میان نیروهای مردمی مهم‌ترین نیرو جوانان یک کشور می‌باشد که در مکتب اساتید آن نظام به‌عنوان نخبگان آن نظام بهره می‌گیرند. به اصطلاح امروزی همبستگی مثبت و شدید بین دانش هم‌جهت نخبگان با جهت حرکت و پیشرفت نظام و انسجام اجتماعی به‌عنوان شرط بقای دائمی نظام وجود دارد. رمز پایداری و ماندگاری نظام به تخریب و تسخیر

قلوب جوانان و نوجوان وابسته است. در این تحقیق رمز پایداری مطرح شده و عوامل مبنایی آن شناسایی خواهد شد. برای اندازه‌گیری چنین رابطه‌ای تحقیقات گسترده لازم است. دانشگاه باقرالعلوم به‌عنوان تربیت دهنده نیروهای متعهد به انقلاب لازم است چنین موضوعات را به‌صورت پژوهش‌های طولی و روندی انجام و برخی از پایان‌نامه‌های خود را به این امر اختصاص دهد. پژوهش حاضر بر حسب این اهمیت درصدد تداوم چنین مطالعاتی است.

3-1- اهداف تحقیق

1-3-1- هدف اصلی

بررسی منابع قدرت نرم شیعه و بازخوانی آن در ذخیره دانش نخبگان حوزوی و دانشگاهی به‌منظور اثربخشی ذخیره دانش نخبگان و قدرت جذب آنان می‌باشد.

2-3-1- اهداف فرعی

1- بررسی منابع قدرت نرم شیعه

2- بررسی و مقایسه ذخیره دانش قدرت نرم نخبگان حوزوی و دانشگاهی

3- بررسی راهکارهای افزایش اثربخشی ذخیره دانش نخبگانی از قدرت نرم شیعه

4-1- سؤالات تحقیق

1-4-1- سؤال اصلی

منابع قدرت نرم شیعه چیست؟ و در ذخیره دانش نخبگان حوزه و دانشگاه چگونه است؟

2-4-1- سؤال‌های فرعی

1- الویت بندی منابع قدرت نرم شیعه چیست؟

2- ذخیره دانش نخبگان حوزوی و دانشگاهی از منابع قدرت نرم شیعه چگونه است؟

3- راهکارهای افزایش اثربخشی و فعال‌سازی ذخیره دانش نخبگان حوزوی و دانشگاهی از منابع قدرت

نرم شیعه کدامند؟